

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΟΣΜΗ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΚΙ' ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΑ

Η"

Ἐπῆρα τὸ τηλέφωνο καὶ παράγγειλα στὸ παιδί πὺ ἦταν στὸ γραφεῖο τοῦ «Σκρίπ» νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἀρχισυντάκτη, τὸν Κωστή Χαϊρόπουλο, πὺς ἔμαθα ὅτι ἔγινε ἔγκλημα στὸ «Λορελάυ» καὶ ὅτι ἀρχίζω τὴν ἔρευνα. Τοὺς παράγγειλα νὰ κάμουν κι' αὐτοὶ ρεπορτάζ στὴν πρεσβεία Ἀθηνῶν, στὴ διεύθυνσι τῆς Ἀστυνομίας κι' ὅπου ἀλλοῦ ἤμποροῦν, γιὰ νὰ μάθουν.

Ἐφθασα στὸ «Λορελάυ», δηλαδὴ στὴν πρῶμνη του, ἐπειδὴ δὲν ἐπετρέπετο σὲ κανένα νὰ μῆν μέσα.

Ὁ πρόξενος τῆς Γερμανίας, οἱ ἀστυνομικοὶ, ἦσαν μαζωμένοι ἐκεῖ, ἔκαναν ἐπιτόπιο ἐξέτασι κι' ἐπερίμεναν νὰ κατεβῶν οἱ ἀνακριτικοί.

Ἐνας θυτηχτής ἔρευνῶσε τὸν θυθὸν μὲ τὴν ιδέαν ὅτι θὰ εὔρη τὸ χρηματοκιβώτιον, πὺ εἶχαν τὴν γνώμην ὅτι τὸ εἶχαν ρίξει στὴ θάλασσα. Αὐτὸ ὅμως δὲν εὔρεθη. Μόνον ὕστερα ἀπὸ μεγάλη ἔρευνα εὔρεθη τὸ πτώμα τοῦ ὑπαξιωματικοῦ τοῦ «Λορελάυ» Πετρίφσκυ, πὺ ἦταν ἐκεῖνη τὴ νύχτα φρουρὸς μαζὺ μὲ τὸν ναύτην Κόχλερ.

Ὁ θυτηχτής ἀρχισε νὰ ἔρευνᾷ καὶ γιὰ τὸν ἄλλον. Ἡ γερμανικὴ πρεσβεία εἶχε τὴν γνώμην ὅτι κάποιος Ἕλληνας ληστὴς τοὺς εἶχε σκοτώσει κι' ἔκλεψε τὸ χρηματοκιβώτιο.

Ἐκυκλοφόρησε ἐν τῷ μεταξύ παράρτημα, πὺ μετέδιδε τὰς πρώτας εἰδήσεις. Ἀπὸ τοὺς γερμανικοὺς κύκλους ἠκούοντο ὑβριστικοὶ χαρακτηρισμοὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Ἄμποῦ μὲ τὸν «Βασιλέα τῶν Ὁρέων» ἀνέζη καὶ οἱ Κραβαρίτες οἱ ζητιᾶνοι ἐχαρακτηρίζοντο ὡς ὁ κύριος σύγχρονος τύπος τοῦ Ἕλληνο.

Ἦταν μεσημέρι πειὰ ὁ κόσμος ἀφῆσε τὶς δουλειές του καὶ παρηκολούθει τὰ γεγονότα μὲ ἀγανάκτησι γιὰ τὴν ὕβρι πὺ μᾶς ἐγίνετο.

Αἱ ἀρχαὶ δὲν ἔλεγαν τίποτε. Οἱ δημοσιογράφοι ὅμως ὠφειλαν μὲ κάθε τρόπο νὰ μάθουν.

Σὲ λίγο εἶδα μπροστά μου τὸν συντάκτη τότε τοῦ «Σκρίπ» τὸν Δῆμο Βρατσᾶνο, πὺ κατέβηκε κι' αὐτὸς μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ μάθῃ τὰ κατὰ τὸ ἔγκλημα.

Καὶ οἱ δύο ἀγωνιζόμεθα νὰ κανονίσωμεν τρόπον ἐνεργείας. Κάποιος μὺ σφύρηξε ὅτι ἀπὸ τὸ Λιμεναρχεῖο ξεκινοῦν μὲ τὴν ἀτμάκατο γιὰ ἔρευνα στὴν Πειραιϊκὴ χερσόνησο, ἐπειδὴ ἔλειπε καὶ μιὰ θάρκα τοῦ πλοίου.

Ἐπῆρα κι' ἐγὼ μιὰ θάρκα γιὰ τὴν παρακολούθησι. Ὁ Βρατσᾶνος ἔμεινε ν' ἀνιχνεύῃ ἀπὸ κοντὰ, μήπως εὔρουν καὶ τὸν Κόχλερ εἰς τὸν θυθὸν τῆς θαλάσσης.

Ἐως τὸ θράδυ εἶχε κατορθωθῆ νὰ εὔρεθῇ τὸ χρηματοκιβώτιον σὲ κάποιους θράχους τῆς ἔρημης τότε Πειραιϊκῆς χερσονήσου καθὼς καὶ μιὰ θάρκα παρατημένη. Ἡ κάσσα ἦταν διερρηγμένη καὶ δὲν εἶχε μέσα τίποτα.

Ὁ Κόχλερ ὅμως δὲν εἶχε εὔρεθῇ πουθενά.

Οἱ ἀστυνομικοὶ καὶ οἱ ἀνακριτικοὶ ἀρχισαν νὰ πιστεύουν ὅτι δράστης ἦταν ὁ Κόχλερ. Μὰ καὶ οἱ Γερμανοὶ εἶχαν μετριάσει τὸ κύμα τῶν ὕβρων κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ δημοσιογράφοι ὅμως τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην δὲν εἶχαν τὴν θέσιν πὺ ἔχουν σήμερα. Ἦταν ἀνάγκη νὰ καταφεύγωμε σὲ τεχνάσματα γιὰ νὰ μάθουμε κάτι, ἢ νὰ ἔχουμε φιλίεσ μὲ κατώτερα ὄργανα γιὰ νὰ τοὺς παίρνουμε λίγα λόγια.

Ἡ πρώτη ἡμέρα ἐπέρασε χωρὶς νὰ εὔρεθῇ ὁ Κόχλερ.

Μόνον ὁ Πετρίφσκυ ἦταν ἐκτεθειμένος στὸ Νεκροταφεῖο καὶ τὸ χρηματοκιβώτιον εἶχε εὔρεθῇ — ὅπως ἀνέφερα — σπασμένο.

Ἡ δευτέρα ἡμέρα ἦταν κρίσιμη.

Στὴν Ἀστυνομία ὁ Μήτσας, ὁ τότε ἀστυνόμος, μὲ τοὺς

ἀνακριτικοὺς εἶχαν σύσκεψιν. Ὁ ἀρχιφύλαξ, Παντελῆς Τσιουλέας, πὺ θῆκε νὰ παραγγείλῃ καφέδες μὺ εἶπε, — Σήμερα θὰ τὸν πιάσουν.

Ποιόνε πὺ; πὺς; Αὐτὰ ἦσαν τὰ κουμπιά τῆς Ἀλέξαινας. Ἀστυφύλακες μὲ πολιτικὰ ἔτρεχαν ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Κυρίως ὅμως ἐπρόσεχαν πρὸς τὴν ἔρημη τότε Καλλιθέα. Δὲν ξέρω πὺς εἶχαν σχηματίσει τὴν ιδέαν ὅτι ἐκεῖ κρύβεται ὁ Κόχλερ. Ἐβράδυσσε ὅμως καὶ δὲν εἶχε καθαρῖσε τίποτε.

Ὁ Βρατσᾶνος ἀνέλαβε πλέον νὰ παρακολουθῇ στὰς Ἀθήνας. Ἐγὼ ἔμεινα γιὰ τὸν Πειραιᾶ.

Ἀπὸ πὺ ν' ἀρχίσω; Καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοι ἦσαν θαλασσωμένοι μέσα σὲ πέλαγος διαδόσεων.

Πίσω ἀπὸ τὸν Ἀγ. Σπυρίδωνα ἦταν ἓνα ζυθοπωλεῖον. Ἐκεῖ εἶδα ἀστυφύλακες μὲ πολιτικὰ νὰ μιλοῦν μὲ τὸν καταστηματάρχη, πὺ ἦταν φίλος μου. Τὸν ρώτησα καὶ μὺ εἶπε ὅτι τὸ θράδυ θὰ φᾶνε ἐκεῖ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνακριτικούς.

— Ἄν θέλῃς, μὺ εἶπε, κρύψου πίσω ἀπὸ τὸν πάγκο καὶ ἔτσι θ' ἀκούσης καὶ θὰ μάθῃς.

Ἡ εὐκαιρία ἦταν πρώτης τάξεως, μὰ ἦταν κι' ἐπικίνδυνη. Ἄν μ' ἐπιαναν ὠτακουστοῦντα, ποιά θὰ ἦταν ἡ τύχη μου; Βρέθηκε ὅμως ὁ ἐθελοντὴς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασι.

Ἐνας νέος πὺ ἐκολλοῦσε κοντὰ μὺ σὰν στρεῖδι γιὰ νὰ γίνῃ συντάκτης, ἀνέλαβε νὰ χωθῇ πίσω ἀπὸ τὸν πάγκο καὶ ν' ἀκούσῃ. Ἐν τῷ μεταξύ μ' ἐκάλεσε ὁ Χαϊρόπουλος στὸ τηλέφωνο καὶ μὺ εἶπε νὰ μὴν ἀφήσω νὰ μὺ φύγῃ καμμιά λεπτομέρεια. Μ' ἐβεβαίωσε ἀκόμη πὺς ὅλοι πιστεύουν πειὰ πὺς τὸ ἔγκλημα τὸ ἔκαμε ὁ Κόχλερ.

Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μὺ εἶχον ἀναθέσει εἰς τὸν ἐθελοντὴν ὠτακουστὴν, πὺ τοῦ εἶχα πῆ θὰ τὸν περιμένω στὸ καφενεῖο τοῦ Σκριβάνου γιὰ ν' ἀνεβοῦμε στὴν Ἀθήνα.

Τὸ Λιμεναρχεῖον καὶ ἡ Ἀστυνομία καὶ ἡ ἀνάκρισις ἐβεβαίωσαν πειὰ πὺς ὁ δράστης δὲν εἶνε Ἕλληνας. Τίποτε ἄλλο ὅμως.

Ἐνύχτωσε καὶ ὁ ἐθελοντὴς δὲν εἶχε φανῆ. Ἀργὰ πειὰ ἔκαμε τὴν ἐμφάνισιν του σκονισμένος καὶ τσαλακωμένος ἀπὸ τὸ πακετάρισμα πὺ εἶχε ὑποστῆ κάτω ἀπὸ τὸ τεζάκι.

— Τὰ ξέρω ὅλα! μὺ εἶπε.

Καὶ μὺ ἀνέφερε ὅτι ὁ Κόχλερ εἶχε πολιορκηθῆ σ' ἓνα ἐξοχικὸ σπιτάκι καὶ σὲ λίγο θὰ ἦταν στὰ χέρια τῶν ἀρχῶν. Ἐφθασα στὸ «Σκρίπ» κι' ἔγραψα ὅλας τὰς λεπτομερείας. Θαρρῶ πὺς εἶχα γεμίσει μιὰ σελίδα καὶ περισσότερο, μὲ λεπτομέρειες πὺ δὲν τις εἶχε τὴν ἄλλη ἡμέρα καμμιά ἄλλη ἀπὸ τὶς πρωινὲς ἐφημερίδες.

Ὁ Κουσουλάκος κι' ὁ Χαϊρόπουλος ἦσαν ἐνθουσιασμένοι γιὰ τὴν ἐπιτυχία.

Ὅταν ἐπέρασα ἀπὸ τὸ «Σκρίπ» τὸ ἀπόγευμα, μὺ εἶπε ὁ διαχειριστὴς ὁ Μανώλης ὁ Λαμπαδῖνος ὅτι ἔχει ἐντολὴ νὰ μὺ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα πὺ ἔκανα γιὰ τὴν ἔρευνά μου αὐτὴ, ὅσα κι' ἂν εἶνε.

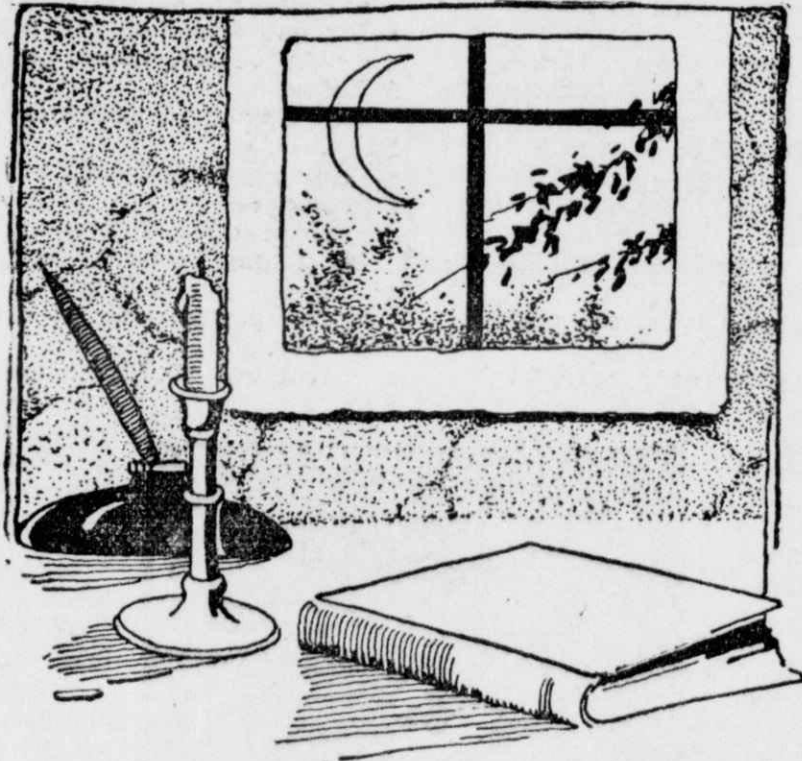
— Μὰ μόνο βαρκαδιάτικα ἐπλήρωσα, τοῦ εἶπα.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ ἔκαμε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ὁ διεθυντῆς. Μ' ἐχτύπησε στὸν ὄμο, μὺ ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ μ' εὐχαρίστησε πὺ ἀνέδειξε τὴν ἐνημερότητα τοῦ «Σκρίπ».

Ἐδωκε κατόπιν μιὰ μυστικὴ παραγγελία στὸ διαχειριστὴ κι' ἔφυγε ἀφοῦ μὺ εἶπε:

— Ἄν θέλῃς ἔλα ἄπάνω στὴ σύνταξι καὶ γιὰ τὸν Πειραιᾶ θάλε ἄλλον ἀνταποκριτὴν.

Ἐγὼ εἶχα προχωρήσει πὺ ψηλὰ κι' ἀπὸ τὸν ἔβδομο οὐρανὸ ἀπὸ τὴν εὐτυχία. Ἦμουν στὰς ἀρχὰς τοῦ σταδίου μου καὶ κάτι τέτοιες ἐπιτυχίες σημαίνουν πολλὰ.

“Όταν έφευγα με φώναξε ο Λαμπαδίνος και μου έδωκε να υπογράψω μια απόδειξη.

— Είπα στο διευθυντή, μου είπε, πώς δεν έχεις κάμει κατάρτασιν έξόδων και μου έδωσε έντολήν να σου μετρήσω τρακόσιες δραχμές. Θα σου αυξήση και το μισθό.

* * *

“Ο έθελοντής βοηθός, ο κύριος παράγων της έπιτυχίας, έκοβε βόλτες και μ' έπερίμενε στο στενό του Πρακτορείου των Έφημερίδων. Τόν παρέλαβα, του έδωκα κάτι από την έκτακτη αμοιβή και τόν άφησα, θωπεύοντα τα μονόδραχμα, τα δίδραχμα και τους λιμοκοντόρους, που του είχα δώσει.

“Εγώ είχα άλλη δουλειά.

“Επήγα κατ' ευθείαν σ' ένα έμπορικό και αγόρασα ένα έπανωφόρι που μου ήταν απαραίτητο, αλλά που δεν είχα αποτολμήσει ακόμη να επιδιώξω την άποκτησίν του.

Το θράδυ που έκανα την εμφάνισή μου στον κύκλο των συναδέλφων, που ήταν μαζεμένοι μετά το κλείσιμο του «Σκενδέρμπεη» εις το καφενείον άπέναντι του Τηλεγραφείου, μ' εκύτταξαν όλοι με κάποιο παράπονο γιατί τους έφερα τη γκάφα που είχαν πάθει, έπειδή δεν τους έδωκα τις πληροφορίες που είχε πάρει τ' αυτί του βοηθού. Είχαν όμως και την ευγένεια να μου ευχηθούν με γεια το καινούργιο έπανωφόρι, το όποιον δι' έμέ δεν ήταν μόνο καινούργιο, αλλά και το πρώτο που είχα αγοράσει με λεπτά από τόν κόπο μου.

“Όταν έφτασα την νύχτα στο σπίτι κουρασμένος υπό τα τρεχάματα κι' από τις περιπέτειες του Κόχλερ, ή μητέρα μου με υπεδέχθη και με το στοργικό χαμόγελο, που μόνο ή μάνα το κατέχει, αλλά και με την έρώτησι:

— Πώς το πήρες το παλτό;

— Μου το χάρισε ο Κόχλερ, της άπάντησα.

Δεν με ήρώτησε πειά. Έφρόντισε όμως να το περιποιηθή όπως του έπρεπε, όπως περιποιείται κανείς κάθε καινούργιο και ακριβό πράμα, το εκρέμασε στην κρεμάστρα με ιδιαίτερας ένδειξεις τιμής, και μου είπε:

— Νάχης γεια να το χαλάσης.

* * *

“Ο Πετρίφσκυ έτάφη μεγαλοπρεπώς και συγκινητικά.

“Ο Κόχλερ περιήλθεν εις την δικαιοδοσίαν της δικαιοσύνης των όμοιων του.

“Η «Λορελάυ» έτελείωσε την έπισκευήν της και έταξίδευσε πάλιν προς τόν σταθμό της, την Κωνσταντινούπολιν.

Το έλληνικόν γόητρον άποκατεστάθη.

Και ο ύποφαινόμενος ζεσταμένος και από την έπιτυχίαν και από το έπανωφόρι έπεδόθη εις την παρακολούθησιν των έκλογικων διαδηλώσεων και συμπλοκων των βουλευτικων έκλογων του 1902, που έφεραν τόν Δεληγιάννη πρωθυπουργόν με την βοήθειαν των σανίδων του Ράλλη.

Οί Θεοτοκικοί άπέτυχον τότε στα χωριά της Άττικής, έπειδή έπίστευαν οί χωρικοί ότι αυτοί μετέφρασαν το Ευαγγέλιο. Διά τόν ύποψήφιον Τζών Μάκ Δόναλδ, έλεγαν:

— Ζέζα Τζών! Μεταφράσ' Ευαγγέλιο!...

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: “Η συνέχεια.

ΧΑΡΙΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟ ΝΤΕΜΠΟΥΤΟ ΤΟΥ Κ. ΣΠ. ΜΕΛΑ

“Ο παλαιμάχος συνάδελφος και έκλεκτός λογοτέχνης συνεργάτης μας κ. Άγγελος Κοσμής, μās άπηύθυνε την κάτωθι έπιστολήν σχετικά με την πρώτην εμφάνισιν του άκαδημαϊκού κ. Σπύρου Μελά στον άθηναϊκόν τύπον:

«Άγαπητό «Μπουκέτο»,

Έδιάβασα την ύποσημείωσι τή σχετική για τή λεπτομέρεια σε ποιά άθηναϊκή έφημερίδα έρωτώγραψε ο άκαδημαϊκός κ. Σπ. Μελάς.

Είχα διαβάσει και στην αυτοβιογραφία του, που έγραψε ότι πρώτα έγραψε στην «Άκρόπολι».

Δεν ήμπορώ να βεβαιώσω πόσο καιρό έγραψε στο «Χρόνο» και πόσο στην «Άκρόπολι».

Θυμώμαι όμως καλά, και το μνημονικό μου δεν με ήπάτησε

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

ΞΕΝΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Πήρ' ο θλάχος τα τσουράπια και τα φόρεσε για γάντια.

* * *

Το καλό το εύρημα μπρός στου στραβου τή στρατά.

* * *

Του χωριάτη το παιδί, δυο και τρεις φορές χωριάτης.

(Έλληνικές παροιμίες)

* * *

Πιο δύσκολο είνε να σιωπάς, παρά να λές και να γελάς.

* * *

“Όταν φύγη ο έχθρος, όλοι είνε άνδρείοι.

* * *

“Όπου άκούς πολλές φωνές, άδικημένο σφάζουν.

* * *

“Όποιος δίνει για να πάρη, δεν έδωσε ποτέ του.

* * *

Πιο άσχημη είνε ή ντροπή από τή δυστυχία.

* * *

Δυο πράγματα δεν πρέπει να φανερώνης ποτέ: το πορτοφόλι σου και την ψυχή σου.

(Γαλλικές παροιμίες)

* * *

Θέλεις να είσαι ευτυχής μια ήμερα; Φόρεσε καινούργια ρούχα κι' έβγα να σε ίδουνε.

Θέλεις να είσαι ευτυχής μια έβδομάδα; Σφάξε ένα άρνι, κάλεσε τους φίλους σου και γλέντα, όσο να κουραστής.

Θέλεις να είσαι ευτυχής ένα μήνα; Παντρέψου!

Θέλεις να είσαι ευτυχής σ' όλο σου το βίο; Παρακάλα το Θεό να σε πάρη στον ουρανό μαζί του.

* * *

Τρεις είνε εκείνοι οί άνθρωποι που ζούν εις θάρος άλλων τριών:

— Οί δικηγόροι από τους ζωντανούς.

— Οί γιατροί από τους άσθενείς.

— Οί παπάδες από τους νεκρούς.

* * *

“Ο σοφός ρωτάει τόν έαυτό του.

“Ο κουτός τους άλλους.

(Ίνδικές παροιμίες)

ακόμη, ότι το καλοκαίρι του 1906, αφού έπεράσαμε τους πρώτους μήνας του άλησιμονητες νύκτες γλεντιού και ρεμβασμού στη Φρεατύδα, που ήταν τότε πράγματι μαγική, τόν παρεκάλεσα κατά τόν Αύγουστο έπειδή επρόκειτο να φύγω για το έτησιο ταξίδι μου στη Σίφνο, να με αντικαταστήση στο «Χρόνο».

“Η καλωσύνη του δεν του έλέτρεψε ν' άρνηθί. Έκείνες τις ήμέρες έφθαναν βαποριές με πρόσφυγες από την Βουλγαρία, που έφεραν γενικώς το όνομα Ά γ χ ι α λ ι τ ε ς.

Με κάποιους από αυτούς έπήρε συνεντεύξεις ο Μελάς και τις έστειλε στο «Χρόνο».

“Ήσαν τόσο σαρταριστά όσα έγραψε, ήσαν τόσο ψυχολογημένα τα σημεία που έθιγε, ώστε ο Χαιρόπουλος δεν τόν άφηκε ήσυχον ούτε μια στιγμή, έως ότου άμα έγύρισα από την Σίφνον, κατά τόν Σεπτέμβριον του 1906, ο Σπύρος είχε προσληφθή με έξαιρετικά τιμητικάς ένδείξεις εις τόν «Χρόνον» και έγραφε χρονογράφημα.

Δεν θυμώμαι πόσον καιρόν έμεινε στο «Χρόνο», έπειδή κι' εγώ άτεχώρησα από τόν άθηναϊκόν τύπο για κάμποσο καιρό και έμεινα μόνον στη «Σφαίρα», για να έχω καιρό για τήν δικηγορίαν.

Διά την άκριβειαν του γεγονότος βάσω και στοίχημα.

Τα στελέχη και των δύο έφημερίδων ύπάρχουν βέβαια.

Κατά το τέλος του 1906 θα εύρεθί ο Μελάς εις τόν «Χρόνον», σπινθηρίζων εις πνεύμα και εις χάριν.

“Έγραψε βέβαια και στην «Άκρόπολι» και εις άλλας έφημερίδας, άλλ' άργότερα.

Πρίν το 1906 ο Μελάς δεν είχε πάρει ακόμη το δρόμο του τόν όριστικό.

Πειραιεύς 9 'Ιουλίου 1936

Α. ΚΟΣΜΗΣ